

Van Gaanderens Belang naar Dorpsraad Gaanderen

Ruim een eeuw betrokkenheid, initiatief en gemeenschapszin in Gaanderen

Deze historische artikelen van Harry Krul beschrijven hoe inwoners en organisaties zich door de jaren heen hebben ingezet voor Gaanderen: van Gaanderens Belang, via de Stimuleringsgroep, naar de huidige Dorpsraad. De oorspronkelijke teksten zijn voor deze websiteversie zoveel mogelijk behouden en samengebracht in één overzichtelijk geheel.

Gaanderens Belang: de eerste georganiseerde dorpsbelangen

Het is verrassend om bij het terugbladeren in de archieven steeds weer de actiebereidheid en het initiatiefrijke gedrag van de Gaanderense bevolking te zien. Ook de ondernemers spelen daar hun rol in. In dit artikel, maar ook in de volgende Kronijcken hoop ik een aantal voorbeelden van initiatieven en daaropvolgende acties te laten zien. Om te beginnen het werk en de invloed van Gaanderens Belang (GB).

Oprichting en activiteiten in de beginjaren

De oprichting van de vereniging 'Gaanderens Belang' vond plaats in Zaal Waarbroek aan de Rijksweg op 6 februari 1923. Tijdens een vergadering bijeengeroepen door een voorlopig comité geleid door J.Jansen werd aan de aanwezigen meegedeeld wat de aanleiding was voor deze vergadering en dat men vooraf al contact had gehad met een soortgelijke vereniging, n.l. Doetinchems Belang. Met algemene stemmen is daarna "Gaanderens Belang" opgericht en een voorlopig bestuur gekozen bestaande uit de heren D.v.Dam, J.Jansen, Th. Keurentjes, H.Wolters en A.J.Wisselink om de zaken te regelen. Voor degenen die al lid waren van Doetinchems Belang werd de mogelijkheid opengesteld om van beide verenigingen lid te zijn. De minimum contributie werd op f 0,50 vastgelegd.

Figuur 1. Aankondiging oprichtingsvergadering Gaanderens Belang

Bij de oprichting, was de belangrijkste doelstelling het bevorderen van 'de stoffelijke en zedelijke bloei' van Gaanderen. In de loop der tijd hebben, naast het bestuur, ook heel wat inwoners van Gaanderen hier tijd en zorg aan besteed. Bij alle plaatselijke activiteiten was GB vertegenwoordigd. Het bestuur ontplooi- de activiteiten of ondersteunde ze. Een blijvende herinnering is de J+B klok, geschonken door GB ter gelegenheid van het huwelijk van Prinses Juliana en Prins Bernhard.

Figuur 2. Bij de plaatsing van de J+B-klok in 1937

Deze klok staat nu op het plein bij winkelcentrum Ganderije.

Ook komt de aanstelling van een dorpsomroeper aan de orde! Bij de afsluiting van de oprichtingsvergadering zei de voorzitter: "Als verder niets meer te behandelen is, sluit ik de vergadering met een woord van dank voor de trouwe opkomst"; voor een eerste vergadering zeker verrassende woorden.

In de eerste jaren waren de thema's die aan de orde kwamen zeer breed: de behoefte aan een halte van de Hollandse Stoomtram in Gaanderen, de behoefte aan een eigen veldwachter/politieagent, een doktersbus, een eigen begraafplaats, aansluiting op het gasnet, het inrichten van een vuilnisbelt en het ophalen van vuilnis.

Voor een losplaats van de spoorweg hield het bestuur 'een conferentie met de heeren der Spoorwegmij' aan het station te Doetinchem. Hiervoor was al een schetsje van de te bouwen halte aanwezig, waarvan de begroting f. 21.000,= bedroeg en waarvan 1/3, dus f. 7.000,= door Gaanderen betaald zou moeten worden. Er is wel een poosje een halteplaats geweest, maar het heeft nog tot eind 2006 geduurd voor station Gaanderen werkelijkheid werd; vlakbij de oude halteplaats.

In april 1924 vergaderde men met de muziekverenigingen St. Martinus en David over het geven van concerten en de daarvoor gewenste muziektent.

Figuur 3. Muziekkoezel op de hoek Hoofdstraat-Lange Huitinkstraat

Andere onderwerpen in de eerste jaren: een markt in Gaanderen, alleen voor groenten en biggen en de exploitatie van een proeftuin, waarvoor de secretaris wordt opgedragen een paar karren stalmest te regelen.

Opvallend is dat de voorzitter in 1925 zegt dat “in Gaanderen de mening bestaat dat vanuit Doetinchem gezien Gaanderen als achteraf gelegen deel van gemeente wordt gezien, maar dat hierin een misplaatst wantrouwen is gelegen!” Het al dan niet aanwezig zijn van een ‘Calimero-effect’ in Gaanderen t.o.v. Doetinchem blijkt echter een terugkerend fenomeen te zijn.

Uit de Graafschapbode van 21 februari 1925 blijkt dat GB tegen Pinksteren een tentoonstelling van Huisvlijt houdt. Men wordt opgeroepen om te zorgen dat de werkstukjes van huisvlijt tijdig gereed zijn. Dat dit tot resultaat leidt, moge blijken uit de uitreiking van een diploma voor de inzending Breiwerk voor de huisvlijten-toonstelling in mei dat jaar. Niet alleen aan hobby's denkt GB; ook voor meer beroepsmatige bijscholing zet men zich in: er wordt een cursus Fruitteelt georganiseerd en het bestuur is bij de laatste les aanwezig. De docent, de heer Rasink uit Zevenaar, wordt hartelijk bedankt voor zijn bevattelijke lessen; hetgeen door de cursisten werd bevestigd. Gaanderens Belang belooft moeite te doen om het winterseizoen erna een cursus Groenteteelt aan te bieden. Later blijken de cursisten van de fruitteeltcursus ook een excursie naar de Betuwe te houden en de mogelijkheid voor gezamenlijke inkoop van vruchtbomen te bespreken.

In 1926 wordt in het ABTB gebouw in Gaanderen door de heer Schuttevaer, die rijksland- en tuinbouwconsulent is in Zutphen, de eindles gegeven van de tweejarige tuinbouwcursus die door Gaanderens Belang in het leven is geroepen. Men sluit af met een examen waarbij zes van de zeven cursisten een diploma kregen; twee met ‘veel vrucht’ en zes ‘met vrucht’.

En niet alleen voor de agrarische sector zet GB zich in deze beginjaren in. In 1925 verzoekt GB of de besturen van Varssevelds Belang, Terborgs Belang, Silvolds Belang samen met hen een vergadering willen houden, waarvoor de directeur van het Gemeente Gasbedrijf uitgenodigd zal worden om een gedetailleerde uiteenzetting te geven van de plannen om ook Gemeente Wisch van gas te voorzien en ieder aan te sluiten. De plannen schijnen al vergevorderd te zijn en ook de voorwaarden waarop men

aangesloten kan worden zijn gunstig. Het welslagen van het plan is afhankelijk van het aantal aansluitingen, dus willen de secretarissen van de aanwezige verenigingen maar al te graag meewerken aan het versturen van aanvraagformulieren aan belanghebbenden. Om de kans op deelname te vergroten worden ook nog drie propaganda- en voorlichtingsavonden gehouden

In 1927 laait de discussie over de 'eigen' agent op, want er woont wel een agent in Gaanderen, maar die heeft haast altijd dienst in Doetinchem. Één ding moet wel duidelijk zijn: als die eigen agent er komt, dan moet dat wel zonder belasting-verhoging!

Activiteiten op het gebied van bereikbaarheid en ontsluiting

GB houdt inderdaad de belangen van Gaanderen in de gaten: tijdens een bestuursvergadering in 1929 wordt besloten om er opnieuw (!) bij de directie van de Nederlandse Spoorwegen op aan te dringen dat de treinen in Gaanderen stoppen. Dat wordt als een noodzakelijke behoefte voor het reizend publiek beschouwd.

In 1933 verschijnt een belangrijke mededeling in de Graafschapbode: Het bestuur van de vereniging Gaanderens Belang is er eindelijk in geslaagd om voor het ophalen van afval en vuilnis een geschikt persoon te vinden. Vermoedelijk zal de heer TH. Beumer reeds de volgende week hiermee starten!

Uit de Graafschapbode van 1933:

Figuur 4. 1933, de Rekhemseweg, toen nog zandweg

De bereikbaarheid van Gaanderen, maar ook het prachtige landschap tussen Gaanderen en Doetinchem had de aandacht van Gaanderens Belang en dat gaf nog wel eens gemengde gevoelens bij Doetinchemse plannen. Wat was het geval? De Rekhemseweg, de prachtige zandweg van de "Vijverberg" naar Gaanderen, is in 1933 'genormaliseerd'. Dat wil zeggen dat gaten, bulten, vernauwingen en andere soortgelijke ongerechtigheden verwijderd zijn. Hierdoor is het schitterende Wrange landschap tussen Gaanderen en Doetinchem eerst recht toegankelijk geworden. De idyllische weg van voorheen, mocht zijn bekoring hebben; hij lokte niet tot druk bezoek. Dat was jammer gezien de prachtige omgeving. Het voorhistorische zandweggetje is nu echter een royale, brede zandweg geworden met een verhard en breed fietspad. Op sommige plaatsen was de weg vroeger slechts 3 meter breed, nu is hij overal 10 meter. De weg door de Wrange is de schakel tussen Doetinchem en Gaanderen; wanneer hij straks verhard zal zijn, groeien Doetinchem en Gaanderen hier naar elkaar toe, omdat nergens in de gemeente schoner landschap wordt gevonden.

De voorzitter van GB, de heer Keurentjes reageerde als volgt op het verbeteren van de Rekhemseweg. In eerste instantie stond men wel te juichen om een mogelijke betere verbinding met Doetinchem, maar men was bang dat de 'mooiste, historische weg uit de gemeente' geheel zou verdwijnen. Keurentjes geeft aan dat het 'alles meevalt'. 'Wanneer de weg beplant en voltooid is, zal Gaanderen door een prachtige weg

met Doetinchem verbonden zijn. Dit moge het verkeer ten goede komen, vooral opent het wijde perspectieven voor een uitbreiding van Doetinchem in de richting van Gaanderen. Een woord van hulde aan het gemeentebestuur van Doetinchem'.

Augustus 1933 Openluchtspel "de verloren zoon" in Gaanderen

Ik kan er niet omheen, de recensie in de Graafschapbode van 8 augustus 1933 van een zeker K over het in Gaanderen opgevoerde openluchtspel "de verloren zoon" begon met zo'n rijk taalgebruik, dat ik het maar even integraal overneem: Wie een halve eeuw geleden door een lommerrijk dennenlaantje van de heuvelruggen daalde in het beekdal, waar een watermolen de plaats bezet had van de iezermolle uit vroeger eeuwen, waar een schattig kerkje opdook uit

Figuur 5. De organiserende commissie van het openluchtspel: Th. Huitink, Th. Keurentjes, H. van Hal, A. Jansen, H. Wolters, G. Tangelder, M. Both en Th. Bongers

het weelderig geboomte met weinige, vreedzame huisjes, waar de moeders met de blauwe slobbe hunne handen beschermend boven de open ogen uitstrekkend om in het strakke zonlicht den vreemden snoeshaan op te nemen, die hier de rust stoorde, terwijl de schuwe kinderschaar door de heg gluurde, wie Gaanderen op deze wijze heeft leren kennen, kan zich bezwaarlijk voorstellen, dat in 't plaatsje thans met eigen kracht een openluchtspel wordt opgevoerd! Toch is het zoo!

En het was een heel spektakel waaraan een hele bladzij in de Graafschapbode gewijd werd!

Over de door GB georganiseerde jaarlijkse 'Verrassingstocht voor ouden van dagen' vind ik voor het eerst in 1937 iets. Men ging toen naar Nijmegen en de Heilige Landstichting en op de terugweg werd 't Peeske in Beek aangedaan. Bij de terugkomst in Gaanderen stond de harmonie klaar om 'de oudjes' te verwelkomen, waarna voorzitter Keurentjes een woord van dank uitsprak voor allen die zich voor het slagen van de dag hadden ingespannen. Dit was een elk jaar terugkerende actie van Gaanderens Belang, later werd dit haast de belangrijkste activiteit: de uitgaansdag voor 'ouden van dagen' en als de bussen in het dorp terugkwamen stond de Harmonie gereed. Soms wel met vijf volle bussen! Deze tocht heeft tot 1993 plaatsgevonden. Om even de inflatie aan te geven: mocht men, lid of niet in 1962 voor f 3,- per persoon mee, in 1982 was dit f 40,- voor niet-leden en f 35,- voor leden.

De eerste winkelbeurs in Gaanderen

Op 9 oktober 1937 wordt de Ondernemers Federatie Gaanderen (OFG) opgericht met 18 leden, waarvan 9 leden lid waren geweest van de ondernemersvereniging Terborg. GB had nauw contact met de OFG en dat betaalde zich uit in het gezamenlijk organiseren van allerlei activiteiten.

Figuur 6. Opening Expoga

Figuur 7. Publiek op de Expoga 1977

De door Gaanderens Belang en OFG georganiseerde 'Gaanderense Winkelweek Beurs' (de latere Expoga) werd in 1938 door de voorzitter van Gaanderens Belang, de heer Keurentjes, geopend in Zaal Arts. Volgens hem was de beurs zuiver plaatselijk en ontwikkelden zich vooral winkelbedrijven de laatste tijd in Gaanderen. De bevolking hoeft niet meer naar omliggende plaatsen om aan de noodzakelijke levensbehoeften te komen. Er zijn smaakvolle stands, talrijke bezoekers en de verwachtingen zijn verre overtroffen!

Bijzonder is dat de voor de oorlog gehouden beurs blijkbaar min of meer vergeten is, want in 1948 wordt opnieuw gesproken over 'De eerste Gaanderense Winkelweek en Beurs' in een ruime beurstent aan de Van Roggestraat, die geopend wordt door burgemeester Boddens Hosang! Ook dan is de voorzitter van Gaanderens Belang aan het woord om de deelnemers veel succes te wensen, dus blijkbaar is de vooroorlogse beurs ook hem ontschoten.

Ook de verkeersveiligheid had de aandacht van Gaanderens Belang. Zo wordt in 1957 de gemeente gevraagd om maatregelen te nemen om de verkeersonveilige situatie bij de hoek Hoofdstraat-Kerkstraat onder handen te nemen. Men is vervolgens van plan om de Hoofdstraat van Hekweg tot Kerkstraat in de richting van de Kerkstraat gesloten voor motorvoertuigen te maken. Daarnaast het gedeelte van de Schoolstraat van de Hoofdstraat tot de St. Martinusstraat gesloten te verklaren voor alle voertuigen, rij- en trekdieren en vee in beide richtingen! B&W kunnen zich met het advies verenigen en doen terzake een voorstel. Of het destijds is uitgevoerd is mij onbekend, maar de situatie is thans in ieder geval weer als 'vanouds'. Ook in 1957 wordt op initiatief van Gaanderens Belang een speeltuinvereniging opgericht. Deze vereniging telt snel zo'n 200 leden en leidt tot de speeltuin aan de Warnersstraat die daar van juni 1957 tot 1965 voor Gaanderense kinderen veel heeft betekend (zie Kronijck 181).

De tuinenkeuring

Jaren achtereen zijn er ook tuinkeuringen gehouden en wordt de Floralia-tentoonstelling, een tentoonstelling van bloemen en planten, georganiseerd.

Figuur 8. Winnaars van de 'stekjeswedstrijd'

Hiervoor kregen de schoolkinderen een stekje dat ze thuis moesten opkweken. Bij de tuinkeuring plaats werd Gaanderen in vijf wijken verdeeld. De Koninklijke Bond voor Tuinbouw en Plantkunde (KBTP) beoordeelde de tuinen. Die wedstrijd werd in samenwerking met Gaanderens Belang georganiseerd. In Zaal Arts werd aan de hand van dia's informatie gegeven over de regels bij de keuring en de winnaars bekend gemaakt.

Figuur 9. Floralia tentoonstelling

Onmin met Doetinchem

Bij de vergadering in 1963 van GB, intussen geleid door Jan Ketelaar, wordt enige onmin gehoord: men wil nauwer contact met de Gaanderense gemeenteraadsleden om Gaanderense problemen in de raad aan te kaarten. Het gaat daarbij om (het op veel plaatsen ontbreken van) de verlichting in Gaanderen, het op de lange baan schuiven van riolerings- plannen, de wegensituatie en de vorming van een Oranjecomité.

Figuur 10. 1955, Gaanderen na een wolkbreuk

Belangrijke items waarvoor Gaanderens Belang zich, samen met de Ondernemers Federatie Gaanderen heeft ingespannen bij de gemeente zijn de aanleg van riolering, of zoals het ter plekke genoemd werd: “we willen van de gierton af” en plannen en zelfs een schetsontwerp maken voor de bouw van een Sport- en Cultureel Centrum in Gaanderen. Hoe dat georganiseerd en afgelopen is, heeft u in eerdere Kronijcken al kunnen lezen.

Doelstellingennota gemeente Doetinchem 1981

Na het voor Gaanderen goed aflopen van de problemen met de riolering en de sporthal, is er verbetering in de verhouding tussen de gemeente en Gaanderens Belang, maar men houdt de vinger aan de pols en meldt zich met een aantal aandachtspunten:

Het streven naar een vast bezette politiepost in Gaanderen

Het voorkomen van illegale (afval)stortingen

Het voorstellen van nieuwe bestemmingen voor de oude barakken van de school aan de Kerkstraat.

Het plaatsen van glasbakken

GB legde ook de buurtverenigingen vast (18 juni 1985)

In en rond Gaanderen waren achttien buurtverenigingen, die zich niet alleen bezighouden met het wel en wee en feesten in de buurt, maar ook ingeschakeld werden bij carnaval, schiettoernooien, sjoeltoernooien, etc. Verder zijn zij natuurlijk een makkelijk aanspreekpunt voor de gemeente, b.v. bij plannen voor een

bepaalde wijk, of de aanleg van een stoep of fietspad. In Gaanderen hadden een aantal buurtverenigingen fraaie namen als Horoda, Vulspar, 't Vogelnest, de Strukenbuurt, Wigano, Buwa en Toag.

Doorninks bult

GB zet zich ook in voor behoud van de natuur. Men wil actie ondernemen om het unieke natuurgebiedje 'Doorninks Bult' aan de Warnersstraat te beschermen. Dit is nodig omdat er regelmatig zand uit wordt weggehaald, van kruiwagens tot aanhangwagentjes vol! Na contact met de gemeente, geeft die aan in principe bereid te zijn om het natuurgebied aan te kopen en zo veilig te stellen. Zoals vaker wordt Gaanderen teleurgesteld: ruim een jaar later is Doornink (eigenaar van de 'bult') nog steeds niet door de gemeente benaderd!

Gaanderens Belang wordt opgeheven

Veel bestuursleden komen jarenlang voor de belangen van Gaanderen op, zo wordt in de jaarvergadering in 1987 afscheid genomen van de volgende bestuursleden: B. van Aalst (na 29 jaar) en de heren J. Brugman en J. Immink (beiden na 26 jaar). Er is toen al een uitvoerige gedachtewisseling geweest over het takenpakket van GB i.v.m. een verdere samenwerking met de Stimuleringsgroep Gaanderen. Over de nabije en verdere toekomst is ook van gedachten gewisseld met een aantal Gaanderense raadsleden (mevr. A van Dijk, en de heren H. Stokman en B. Heuthorst. B.v. over de gemeentebegroting 1988, centrale stortplaatsen, resp. verbranding van huisvuil, kosten aansluiting kabel-tv. En natuurlijk de kortingen op jeugdvoorzieningen, muziekschool, bibliotheek, activiteiten voor etnische minderheden, maar ook de bestemmingsplannen voor Gaanderen-Noord en Gaanderen-Zuid.

Jo Doornink was de laatste voorzitter (1984-1993) van GB. Voor 1984 was het al een tijdje 'slap' met de stichting, maar de laatste jaren werd er wel weer geregeld vergaderd, wel zo'n zes keer per jaar. De opheffing van Gaanderens Belang is dan ook niet zomaar gedaan, er is jaren over gedubd, men vond het jammer, maar het moest toch. Voor de onderlinge sfeer, vooral met zo'n bustocht, was het erg goed. Maar daarvoor kun je geen stichting in stand houden, en daarvoor was hij ok niet opgericht! Het werd ook steeds moeilijker om bestuursleden te vinden. Er is geen afscheidsfeest gehouden. Alleen met de juryleden van jaarlijkse tuinkeuring is een afscheidsborreltje gedronken. Het kleine beetje geld dat nog in de kas zat, is verdeeld over enkele Gaanderense instellingen. Veel was het niet, want GB was bijzonder zuinig.

Gaanderens Belang begon als vereniging in 1923. Op 16 maart 1935 werd GB een stichting. Na 70 jaar actief te zijn geweest voor de Gaanderense gemeenschap heeft het bestuur van de stichting Gaanderens Belang besloten zich 29-12-1993 op te heffen. De stichting vindt dat ze het gestelde doel bereikt heeft. De Stimuleringsgroep Gaanderen neemt het stokje over voor wat betreft het behartigen van de Gaanderense belangen, later komt er ook nog de Dorpsraad. Beide worden in een volgende Kronijck nader belicht.

Bronnen

www.delpher.nl

Ecal

Van Stimuleringsgroep naar Dorpsraad Gaanderen

Auteur: Harry Krul

Van Stimuleringsgroep naar

Dorpsraad Gaanderen

In Kronyck 188 is uitgebreid te lezen geweest hoe de Stimuleringsgroep Gaanderen onder de bezielende leiding van Frans Rutten tot stand kwam. In deze Kronyck een vervolg daarop; de naam Stimuleringsgroep verandert in Dorpsraad en men schrijft een heus Dorpsplan dat later als voorbeeld voor anderen gaat dienen.

In 1973 is één van de activiteiten van de Stimuleringsgroep het houden van een enquête. Het inwonertal van Gaanderen met de buitengebieden die op Gaanderen georiënteerd zijn, bedraagt dan 5500, met inbegrip van 1400 personen jonger dan 16 jaar. Het totaal aantal deelnemers aan de enquête is 59%. Een zeer grote deelname! Uit de enquête komt een aantal 'hot items'. Men wil meer en goedkopere woningen, waarbij zo mogelijk voorrang aan de Gaanderense jeugd gegeven moet worden. Ook wil men onder andere meer telefooncellen, brievenbussen, cultuurevenementen en een spoorweghalte. Daarnaast steekt men de hand in eigen boezem en vindt dat er teveel geroddeld wordt, noord- en zuid-Gaanderen te veel tegen elkaar uitgespeeld worden en men meer samen moet doen. Maar, zoals in de vorige Kronyck al aangegeven is, de Stimuleringsgroep heeft ook best veel voor elkaar gekregen!

Lieve protestmars

Wie in Gaanderen weet niet dat 9 mei 1970 een belangrijke datum was? In 1995 is het 25 jaar geleden dat de protestmars naar het gemeentehuis in Doetinchem gehouden is om aandacht voor riolering en de bouw van een sporthal 'af te dwingen'. De optocht van 9 mei 1970 naar Doetinchem wordt door die gemeente nooit vergeten. Men is in Doetinchem daarom een beetje bang voor de grote actiebereidheid in Gaanderen. Maar Gaanderen zou Gaanderen niet zijn als ze van het vijfde lustrum van de protestmars niet iets mooi zouden maken. Op 10 mei 1995 herhaalden enkele honderden mensen uit Gaanderen de tocht van hun dorp naar het gemeentehuis, maar dit keer ging het een stuk vriendelijker. Destijds werd met het opendraaien van de gierkraan gedreigd, maar nu trekt men vrolijk en positief met auto's, busjes en op de fiets naar Doetinchem om daar 'zoete broodjes te bakken'. Want in tegenstelling tot 25 jaar geleden is men nu wel tevreden over het Doetinchemse beleid. Er blijven nog wel wat wensen over, maar dat komt later wel. De Stimuleringsgroep was van plan een lunch in de buitenlucht te organiseren, maar vanwege plotselinge regenbuien werd de manifestatie naar de hal van het gemeentehuis verplaatst. Locoburgemeester Kothuis (burgemeester Fokkens was in Nicaragua) ontving de afvaardiging met de veelzeggende woorden: "roept u uw wensen maar, wat we er mee doen, zien we wel als u weg bent!"

en

Schoolgaande jeugd in de optocht van 10 mei 1995

Lieve protestmars: zoete broodjes van bakker Siebelink

En zo gaat het eigenlijk steeds op en af met de Stimuleringsgroep. Als het goed gaat, krijgt men weinig aandacht, en raken de inwoners van Gaanderen hun interesse voor het dorp en de Stimuleringsgroep kwijt. Maar als er weer iets de moeite waard is om voor te strijden dan gebeurt dat ook!

De nieuwe stimuleringsgroep Gaanderen.

Rij boven: D. Smelting - A. Rothman - J. Jacobs - R. Palm - L. Wiegers - B. Verhoeven - Th. van Aken - J. Hammink
Voorste rij: G. Centen - A. Soons - B. Stevens - P. Wijnsma - D. Wisselink. [7-10-1982]

Bestuur Stimuleringsgroep 1982

Dorpsraad Gaanderen

In maart 2002 verandert de Stimuleringsgroep zijn naam in Dorpsraad. De gemeente Doetinchem hanteert namelijk liever die term, als equivalent van de Doetinchemse wijkraden. Eigenlijk is de functie van de Dorpsraad niet anders dan die van de Stimuleringsgroep en Gaanderens Belang, namelijk Gaanderen leefbaar houden voor jong en oud, waarbij een duidelijke visie op wonen en woningbouw en op het handhaven en aantrekken van ondernemers in Gaanderen die duidelijk aandacht moeten krijgen. De namen Stimuleringsgroep en Dorpsraad zijn nog jaren naast elkaar gebruikt. De naam Stimuleringsgroep is nooit verdwenen, sterker nog, deze staat nog steeds zo vermeld bij de Kamer van Koophandel.

Na de vierjaarlijkse gemeenteraadsverkiezingen wordt niet alleen de nieuwe gemeenteraad geïnstalleerd, maar ook de nieuwe Dorpsraad. Het kiescomité stelt vast of de Gaanderense bevolking door de kandidaten voldoende is vertegenwoordigd. Evenals in 1994 en 1998 worden in 2002 geen verkiezingen gehouden voor de Dorpsraad, omdat zich daarvoor niet voldoende mensen hadden aangemeld.

Opvallend aan Gaanderen is altijd geweest dat er heel veel verenigingsleven met veel saamhorigheid was, maar ook dat men graag polariseerde. Zo was/is er een duidelijke scheiding tussen noord- en zuid-Gaanderen, tussen VVG en Gaanderense Boys, de gymnastiekverenigingen Prinses Beatrix en St. Paulus, de carnavalsverenigingen Prinsgezinden, Dwarsdrieviers en Vrolijke Geinmakers Bultendarpers. Kortom, ieder had zijn eigen cluppie. Dat leverde wel veel (onnodige) dubbelingen op en op deze manier zijn er ook wel heel veel vrijwilligers nodig!

Belangrijke Gaandernaren

Gelukkig heeft Gaanderen altijd personen gehad die het belang van Gaanderen op hun netvlies hadden staan. Frans Rutten is daarvan een goed voorbeeld. Om namen te noemen is gevaarlijk, want waarschijnlijk zijn er veel meer, maar Annie van Dijk, Tiny Voortman, Bart Stevens, Gerard Steverink, Luc Fontijn, Lidy Derksen, Stef Veldkamp en Arno Gerritsen moeten wel genoemd worden. Henk Stokman is ook zo'n persoon. Hij zat voor Gaanderen in de gemeenteraad en mocht dus geen lid zijn van de Stimuleringsgroep, omdat die functies onverenigbaar waren. Henk Stokman werkte veel samen met Luc Fontijn, zij werden door Doetinchem zeer serieus genomen en samen hebben ze veel voor elkaar gekregen.

Henk Stokmanpad

Maar de gemeenteraad beslist, dus eigenlijk moest Gaanderen daar zijn mensen hebben. Ook al was Gaanderen soms goed vertegenwoordigd in de gemeenteraad, de Gaanderense belangen sneeuwden wel eens onder. Daarbij komt dat het lange-termijn werk is: de praktische uitwerking van beslissingen gebeurt door de ambtenaren en wethouder. De Dorpsraad is meer van: 'Besluit nemen en dan direct ook op die manier uitvoeren.' Stokman en Fontijn wilden, net als de Stimuleringsgroep in 1970, gehoord worden en niet voor voldongen feiten gesteld worden, maar meedenken! Tijdens Dorpsraadvergaderingen wilden zij deskundigen uitnodigen om de nodige informatie te krijgen. Dus niet achteraf op de hoogte gebracht worden, maar goed geïnformeerd kunnen meebeslissen. Dit was wel zwaar werk voor de Gaanderense gemeenteraadsleden. Toen de gemeenteraad ook nog op een andere dag ging vergaderen, betekende dat dat de Gaanderense leden niet meer naar de Dorpsraadvergaderingen konden komen. Zo ontstond er dus steeds weer onmin en als er maar voldoende onvrede in het dorp is, dan komt er weer actie. Want als je weinig hoort en merkt van de Dorpsraad, is dat eigenlijk een goed teken, dan gaat het goed.

Zoals al gemeld, vinden de verkiezingen voor de Dorpsraad tegelijk met de gemeenteraadsverkiezingen plaats. De gemeente controleerde dat en faciliteerde de verkiezingen en heeft in de jaren '90 vrijstelling van verkiezingen voor de Dorpsraad gegeven, de Dorpsraad mocht geschikte mensen voordragen.

Dorpsplan

In 2008 is Luc Fontijn overleden en is Lidy Derksen voorzitter van de Dorpsraad geworden. Henk Oosterink en Stef Veldkamp waren toen ook bestuurslid, Oosterink wilde een meer adviserende rol en toen hebben zij Derksen gevraagd voorzitter te worden. Zij heeft dat geaccepteerd, mits ze het werk met zijn drieën zouden doen. Ze vonden het nodig het dorp weer in beweging te krijgen, bijvoorbeeld door een Dorpsplan te ontwikkelen met behulp van de VKK (Vereniging Kleine Kernen). Om een meerjarenplan en een stappenplan te maken was een budget van € 10.000 nodig. De gemeente Doetinchem, die om financiële ondersteuning werd gevraagd, was aarzelend maar wilde wel € 2.500 beschikbaar stellen. De

Rabobank heeft ook flink gesponsord maar nog was er een tekort. Toen heeft de wijkregisseur Tamara Otten via het wijkgericht budget nog kunnen helpen en kon men van start gaan. Vervolgens zijn er met de VKK afspraken gemaakt over het traject. Frans Rutten had in 1970 al aan de gemeente Doetinchem hetzelfde gevraagd. Het enige verschil is dat het dit keer door Gaanderen zelf is uitgevoerd.

Begonnen is met het zoeken van een groep mensen (16 personen), die wilden helpen met het maken van het Dorpsplan. Stef Oosterink heeft met Lidy Derksen afgesproken dat zij het reguliere werk van de Dorpsraad draaiende zou houden en dat hij als voorzitter van de Dorpswerkgroep zou fungeren. Daarvoor zijn door Oosterink maar ook door Coen Stevens mensen uit allerlei geledingen benaderd, zowel in de dorpskern als in het buitengebied, jong en oud, en met diverse achtergronden.

Toen de werkgroep was samengesteld, heeft deze een fietstocht door Gaanderen en het buitengebied gemaakt, waarbij iedereen overal opmerkingen over kon maken. En er zijn overal situatiefoto's gemaakt. Dit alles ter voorbereiding van een centrale ontmoeting met alle mensen van het dorp. Die bijeenkomst met 250 man bij het Onland was een hoogtepunt waarbij wethouder Peter Drenth zeer onder de indruk was van wat er naar voren kwam. In 2009 zijn de eerste stappen gezet voor het Dorpsplan met de inventarisatie, daarna zijn uitwerkgroepen gevormd. Dat heeft zo'n anderhalf jaar geduurd. In de tussenfase zijn de inwoners van Gaanderen op de hoogte van de ontwikkelingen gehouden door persberichten en via het blad De Dorpsgenoot.

In 2011 zag het Dorpsplan het licht. Hiermee had de Dorpsraad zich bij Doetinchem bewezen en brak weer een bloeiende periode van de Dorpsraad aan. Het Dorpsplan heeft als uitgangspunten dat zaken vriendelijker en groener moeten, dat er meer ruimte voor fietsers en voetgangers moet komen en dat Gaanderen aantrekkelijker moet worden voor toeristen. De kracht van het Dorpsplan is dat iedereen de kans heeft gehad om mee te werken en mee te beslissen. In het proces zat een speerpuntennota, die is besproken met ambtenaren van gemeente Doetinchem. Zij konden die op haalbaarheid checken.

Een belangrijk onderwerp uit het Dorpsplan is het bouwen van een nieuwe basisschool, waarin de bestaande basisscholen zouden opgaan. Lopende het proces is bij dit plan ook voetbalclub VVG betrokken. VVG wilde een extra veld en de kleedhokjes waren 'afgeschreven'. Dit heeft geleid tot de bouw van de Multi Functionele Accommodatie (MFA). Ook buitenschoolse opvang en de aanleg van een kunstgrasveld hoorden hierbij.

MultiFunctionele Accommodatie

Via het Dorpsplanbudget kwam er ook wat geld vrij voor natuurontwikkeling. Dat leidde met veel vrijwilligerswerk tot de aanpassing van het 'Thusbosje' tot min of meer de vroegere situatie. Ook het Henk Stokmanpad in de nieuwe natuur bij de doorbraak en de Luc Fontijnbrug zijn via de Dorpsraad geïnitieerd. Daar is echt maatwerk verricht, waarbij de aanwonenden inspraak hadden. Zo ook over het Mullepad, waarbij naar de lokale betrokkenen geluisterd wordt. De Dorpsraad zorgde ervoor dat 'belangrijke spelers' in Gaanderen gingen samenwerken en gezamenlijk het Platform vormden dat door Doetinchem ook als betrouwbare vertegenwoordiging van Gaanderen werd beschouwd. Het gaat daarbij om de Stichting Sport en Cultuur, de Ondernemers Federatie Gaanderen, de Basisscholen en de Dorpsraad. De Dorpsraad heeft heel veel opgestoken van het maken van het dorpsplan; het kostte wel tijd, je was eigenlijk als een soort professional aan het werk. Maar, het Dorpsplan heeft nog eens aangetoond dat het verstandig en zeer de moeite waard is om bij 'alles wat het dorp aangaat ten aanzien van wonen, zorg, sluiten van een kerk, verkeersveiligheid, natuurontwikkeling, scholen, enzovoort' de Dorpsraad te betrekken. Veel zaken zijn op deze manier op visieniveau bij de gemeente geagendeerd en daarvan zijn er veel gerealiseerd. En Doetinchem heeft het Dorpsplan ook als voorbeeld gebruikt voor de andere wijken in de gemeente.

Toen het Dorpsplan klaar was, was de vraag: wat nu? Drie studentes van Saxion Deventer - Sjärdé Bolhaar, Anne Hogeweide en Annemiek Huisman - raakten op een wervingsbijeenkomst zo geïnteresseerd dat ze hun afstudeeropdrachtscriptie over Gaanderense onderwerpen gingen schrijven. Ze kozen voor de volgende onderwerpen:

Betrokken burgers in Gaanderen (Sjärdé Bolhaar)

Van stichting naar vereniging <een dorpsraad voor burgers, met burgers> (Anne Hogeweide)

De overgang van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie (Annemiek Huisman)

Afstudeerscripties van Saxionstudenten over Dorpsraad van Gaanderen

Natuurlijk werden zij begeleid door plaatsgenoten: Hanneke van Kessel, Lidy Derksen en Stef Veldkamp. De bevindingen van de studenten konden prima gebruikt worden. In Gaanderen wilde men van burgerparticipatie (gemeente komt met initiatieven en burgers hebben een ondersteunende rol) naar overheidsparticipatie (gemeente heeft bij het uitvoeren van burgerinitiatieven slechts een ondersteunende rol). Dit proces is in één van de scripties uitgebreid behandeld en de Dorpsraad kon er zijn voordeel mee doen. Maar sommige ambtenaren zagen dat niet zitten, vertrouwden de 'burgers' eigenlijk niet. De professionals wilden het uitvoeren, niet aan burgers overlaten. Wat dat betreft liep Gaanderen eigenlijk op

de landelijke ontwikkelingen vooruit. Een paar voorlopers wilden wel, maar velen moesten overtuigd worden. Het kostte de burgers in de werkgroep veel inzet en energie.

Vervolg

Met het maken en de uitvoering van het Dorpsplan kwam er weer een periode van relatieve rust in Gaanderen. De uitvoering van de plannen vond wel plaats, maar de sjeu was er een beetje vanaf, er ontstonden geen nieuwe initiatieven. En dat terwijl de inwoners van Gaanderen het idee hadden dat het wel goed ging. Normaal vergaderde de Dorpsraad iedere maand, kwamen de buurtcoach en wijkagent om informatie te geven, maar het werd voor menigeen te veel. Daarop kwam men op het idee om een aantal keer per jaar een themabijeenkomst te organiseren en daarvoor ook deskundigen uit te nodigen, bijvoorbeeld over wonen en energie. De Dorpsraad ging van toen af besloten vergaderen. De gemeente Doetinchem gaf de Dorpsraad de opdracht 'iets' met en voor de senioren van Gaanderen te gaan doen, vergelijkbaar met wat 't Brewinc in Doetinchem doet. Lidy Derksen is toen afgetreden als voorzitter van de Dorpsraad en kartrekker geworden van het Senioren OntmoetingsPunt Gaanderen (SOP). Oorspronkelijk was het idee om daarvoor de Trefkuul te gebruiken, maar dat was meer een jongerencentrum en ook thuishonk van het Buurtplein.

Gaanderhuus

Een nieuwe brainstormsessie waarbij ook Annet Huntink als vrijwilligerscoördinatrice van Sensire (St. Jozef) is betrokken, leverde een gouden idee op. Het gebouw van de Rabobank aan de Hoofdstraat kwam vrij, dat wil zeggen de Rabobank zegde de huur van de benedenverdieping bij J. te Boekhorst op. De Rabo stelde het meubilair en verdere inrichting beschikbaar voor het Gaanderhuus (2017), dat er als de kippen bij was om de huur van de Rabo over te nemen. De gemeente Doetinchem volgde de ontwikkeling in Gaanderen en adviseerde om meer verbinding te gaan maken met het Pelgrim. De bewoners daarvan zitten veel binnen, die moeten meer betrokken worden bij de buurt. Het van oorsprong door de Dorpsraad in samenwerking met Sensire uitgegeven blad 'Dorpsgenoot', waarvan de achterkant altijd in beslag genomen werd door de activiteitenkalender, is langzamerhand vervangen door de Gaanderbode, waarin

nu zowel de activiteiten van het Gaanderhuus als van Pelgrim staan. Er is intussen ook een jeu de boules baan aangelegd en een ruilbieb georganiseerd in Pelgrim en Gaanderhuus. Ook de herinrichting van de Hoofdstraat met parkeerplaatsen op de 'middenberm' is een opvallende actie.

Pelgrim

Jeu de boulesbaan

Via het Gaanderhuus is ook de zwerfafvalbrigade een doorslaand succes, dat gebeurt iedere maand weer met een stabiele groep. Regelmatig zijn er zo'n tien mensen aan het verzamelen. En de opbrengst is de moeite waard, vaak wel een zak vol per man! Dat soort activiteiten maakt een dorp sterk.

Toekomst

Het zou mooi zijn als er niet pas een actiegroep wordt gevormd als er iets mis is. Meer continuïteit levert op termijn meer op. In één van de afstudeerscripties wordt de theorie aangehaald dat er maar weinig 'verticale' contacten nodig zijn, dat wil zeggen weinig contacten tussen Dorpsraad en de gemeente, maar wel met de juiste mensen. Wel zijn er heel veel 'horizontale' contacten nodig, dus contacten met plaatsgenoten, die de signalen uit het dorp opvangen en weten waar de knelpunten zijn. Deze combinatie van verticale en horizontale contacten werkt het best. Zo heeft Gaanderen in 2006 ook eindelijk een treinhalte gekregen.

Treinstation Gaanderen

Stef Veldkamp stelt vast: "We liepen vaak achter de feiten aan. Een voorbeeld was de vernieuwing van het kruispunt Rijksweg-Hoofdstraat. De Gaanderense burgers hadden daar geen inspraak in en het resultaat was (en is nog steeds) een behoorlijk gevaarlijke verkeerssituatie. Dit zorgt voor irritatie.

Het dorp telt op dit moment ongeveer 5600 inwoners en kan nauwelijks nog een kleine kern genoemd worden. Het gaat er om gemeenschapszin te behouden en te bevorderen. Gemeenschapszin is een teer plantje dat langzaam groeit.

Net als de rest van de Achterhoek vergrijst ook Gaanderen. Een van de taken die de Dorpsraad zich stelt is het dorp vitaal te houden. Dat betekent niet per se dat men wil groeien.

Stef Veldkamp: "De Dorpsraad is een vertegenwoordiging. Soms denken dorpsbewoners dat de Dorpsraad alles voor ze kan regelen; roept u maar en het gebeurt. Zo werkt het natuurlijk niet. Er is wel veel bewondering voor al het werk van de mensen in de Dorpsraad!

De Dorpsraad moet mensen hebben met ervaring, met een helicopterview, aandacht voor hele dorp en met verschillende kennisgebieden en netwerken. En eigenlijk wel uit een man of acht bestaan. Het verschil wordt vaak gemaakt door een paar gangmakers binnen die gemeenschap van wie initiatieven en stimulering uitgaan. Laten we hopen dat die regelmatig blijven opstaan in Gaanderen en zo de Dorpsraad en het dorp levend houden."

Bronnen

archief OKV Gander

interviews: Frans Rutten, Bart Stevens, Lidy Derksen en Stef Veldkamp

Afstudeerscripties Sjardé Bolhaar, Annemiek Huisman en Anne Hogeweide

Aanvullende historische foto uit het aangeleverde beeldbestand:

Thusbosje

Bronvermelding

Tekst: Harry Krul. Bronnen zoals vermeld in de oorspronkelijke artikelen: archief Oudheidkundige Vereniging Gander / OKV Gander, Delpher, interviews met Frans Rutten, Bart Stevens, Lidy Derksen en Stef Veldkamp, en afstudeerscripties van Sjärdé Bolhaar, Annemiek Huisman en Anne Hogeweide.